

Ten eerste

WILLEM HOLLEEDER

Tijdens deze procesdag staan de moorden op Kees Houtman en Thomas van der Bijl centraal.

KOOS ALBERTS

In crematorium Amersfoort in Leusden kunnen fans afscheid nemen van de volkszanger.

INTERVIEW
REINILDIS VAN DITZHUYZEN

‘Maak geen ruzie via Whatsapp, loop liever even binnen’

Reinildis van Ditzhuyzen schreef een nieuwe versie van het etiquetteboek ‘Hoe hoort het eigenlijk?’ Tot haar eigen verbazing bestaat daar ook in het digitale tijdperk nog altijd behoefte aan.

Door **Sander van Walsum**

Reinildis van Ditzhuyzen: ‘Goede manieren zijn niet tuttig, maar nuttig.’ Foto Harry Cock / VK

Ook in het tijdperk van smartphones en beeldschermverslaving is er grote behoefte aan een etiquette. Zo adviseert de ‘Dikke Ditz’: ‘Zeg een afspraak op korte termijn bij voorkeur mondeling af – dus liever niet per app of mail.’ Of neem deze aanbeveling: ‘Ruziemaken via bijvoorbeeld Whatsapp is sowieso onverstendig. Wenk: loop eens wat vaker binnen bij een collega, of pak de telefoon. Dan kunt u nuanceren, toelichten, apaiser (sussen, red.)’

Goede manieren komen in hun kern op hetzelfde neer: elkaar niet in verlegenheid brengen. Toch verandert de invulling ervan voortdurend. Daarom verschijnt vandaag de nieuwste versie van het etiquetteboek *Hoe hoort het eigenlijk?*, ook wel naar de huidige auteur, Reinildis van Ditzhuyzen (70), de ‘Dikke Ditz’ genoemd.

Van het boek, in 1939 geschreven door Amy Groskamp-ten Have, zijn inmiddels 42 ‘geheel herziene’ edities verschenen. De historicus Van Ditzhuyzen nam de laatste twintig voor haar rekening. De jongste versie is nodig, zegt de auteur, omdat we de laatste jaren meer zijn gaan tuttoeren, minder jasje/dasje zijn gaan

De meest gestelde vraag die ik krijg, is: moet ik aan tafel wel of niet ‘smakelijk eten’ zeggen?

dragen, meer zijn gaan vasten, minder zijn gaan corresponderen en – vooral – meer zijn gaan appen.

Toen haar eerste herziening in 1999 verscheen, stelde Van Ditzhuyzen zich in op een gereserveerd, zo niet vijandig onthaal. ‘Ik dacht: ik zal wel van alle kanten worden aangevallen. Zo van: wie denkt die mevrouw wel dat ze is? En ik begreep de reacties die ik vreesde eigenlijk ook best, want ik had ook altijd gedacht dat *Hoe hoort het eigenlijk?* een tuttenboek was van een enorme tut. Maar toen ik het boek las, stelde ik vast dat Groskamp-ten Have het leven van de mensen niet moeilijker heeft willen maken, maar makkelijker. Goede manieren zijn de smeermiddelen van de sociale contacten. Ze zijn uitdrukking van de wens om rekening te houden met elkaar. Mijn kreet is geworden: goede manieren zijn niet tuttig, maar nuttig.’

Groepstaal

En dat heeft, bezweert Van Ditzhuyzen, niets te maken met ‘nette woorden’. Met wc of toilet, broek of pantalon, taartje of gebakje. ‘De meest gestelde vraag op mijn lezingen is: moet ik aan tafel wel of niet ‘smakelijk eten’ zeggen? Ik zeg dan: dames en heren, dit heeft niets met etiquette te maken, dit is groepstaal, zoals je ook voetbaltaal hebt. Dus als je er pret-

tig bij voelt om ‘smakelijk eten’ te zeggen, moet je dat zeker doen. Ik betoog tenslotte altijd: je moet aardig zijn voor elkaar. En het is hartstikke aardig bedoeld om iemand smakelijk eten te wensen.’

Van het boek zijn intussen ook versies voor allerlei doelgroepen uitgebracht zoals de *KinderDitz*, *Dunne Ditz* en *Dutch Ditz* (*Manners in the Netherlands*). Toch vindt Van Ditzhuyzen het geen onverdeelde genoegen om bekendheid te genieten als die mevrouw met haar verzorgde dictie die alles weet van goede manieren. ‘Daar word ik op aangesproken als ik met de fiets door rood rijd. Dan is het meteen: ‘Mevrouw Van Ditzhuyzen, u weet dat dat niet mag.’

Dat is kennelijk het lot van de auteur van *Hoe hoort het eigenlijk?* Want niet alleen Van Ditzhuyzen wordt de maat genomen, Groskamp-ten Have (1887-1959) overkwam hetzelfde. ‘Van haar werd gezegd dat ze te hard praatte en ook in andere opzichten niet haar eigen regels voor wellevendheid in acht nam. Mensen hadden er plezier in om vast te stellen dat ze helemaal niet zo netjes was.’

Misschien is dat wel een beetje Nederlands. Goede manieren wekken hier van oudsher achterdocht. ‘Vrijwel elke reiziger in vroegere eeuwen vond ons Nederlanders horken. Dat is misschien wel de taaiste erfenis van Calvijn: complimen-

ten maken en hoffelijkheid betrachten, zijn vormen van veinzerij. Wie de manieren in acht neemt, is niet eerlijk.’

Maar Nederland bleek wel degelijk ontvankelijk voor etiquette in de zin van: anderen bejegenen zoals je zelf bejegend zou willen worden. Na de eerste versie kon Van Ditzhuyzen haar verhaal doen in talkshows en interviews.

Hippies

‘Veel mensen die op het vlak van de omgangsvormen niets hebben meegekregen, voelen zich in het sociaal verkeer vaak onzeker. Bij ABN Amro, waar ik een keer een praatje hield, kwam een mevrouw naar mij toe die zei: ‘Mijn ouders waren hippies voor wie ‘wees jezelf’ het voornaamste richtsnoer was in de opvoeding.’ Zij was erg blij met de Dikke Ditz. In studentenhuizen ligt hij vaak op de plee, heb ik mij laten vertellen.’

Enig nadeel van het succes is dat zij steeds meer met de etiquette wordt geassocieerd, terwijl ze meer beroepstrots ontleent aan andere werken, zoals de biografie van Juliana van Stolberg, ‘stammoeder van het Oranjehuis’. ‘Ook dat heb ik gemeen met Amy Groskamp-ten Have. Ze zei: ik zal wel altijd herinnerd worden als die etiquette-mevrouw. Zo is het inderdaad gegaan. Niemand leest haar romans meer.’

TIPS VAN ‘DITZ’

VASTEN

De vastentijd is voor sommige Nederlanders actueel. Houd daar rekening mee, als u vastende vrienden of collega’s heeft. Wilt u zelf vasten, laat dit dan (op uw werk) weten.

FEESTEN

Pas de muziek aan uw gasten aan, zowel qua soort als qua geluidsterkte. Houd vooral de hoeveelheid decibellen in de gaten. Te vaak komt het voor dat de muziek zo hard is dat conversatie vrijwel onmogelijk is. Laat ter afwisseling ook eens de dames of heren ten dans vragen (schrikkel-dans).

DIGITALE ETIQUETTE

‘Goede manieren zijn belangrijker dan wetten,’ aldus Edmund Burke (1729-1797). Deze uitspraak is nog altijd van toepassing. Ook voor sociale media, mailen en zovoort gelden de gebruikelijke regels. Dus niet doen: tijdens een gesprek, bezoek of diner appen, mailen, spelletjes doen of facebooken – behalve in noodgevallen.